

Міністерство освіти і науки України
Волинський національний університет
імені Лесі Українки
Кафедра кримінального права і процесу

О. І. Саско, О. В. Крикунов

Теоретико-прикладні проблеми у сфері кримінальної юстиції

*Методичні рекомендації щодо
підготовки до семінарських занять
для здобувачів освіти денної та заочної форм навчання
підготовки магістра
спеціальність 081 Право
освітньо-професійної програми Право*

Волинський національний університет
імені Лесі Українки
2023

УДК 343.1(072)

С 20

*Рекомендовано до друку науково-методичною радою
Волинського національного університету імені Лесі Українки
(Протокол № 1 від 27 вересня 2023 р.)*

Рецензенти:

Лащук Наталія Романівна – завідувач кафедри кримінально-правових дисциплін Інституту права Львівського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

Зарадюк Зоряна Валентинівна – доцент кафедри кримінального права і процесу Волинського національного університету імені Лесі Українки, кандидат юридичних наук, доцент

Саско О.І., Крикунов О.В.

С 20 Теоретико-прикладні проблеми у сфері кримінальної юстиції: метод. реком. щодо підгот. до семінар. занять для здобувачів освіти денної та заочної форм навчання підготовки магістра спеціальність 081 Право освітньо-професійної програми Право/ Олена Іванівна Саско, Олександр Вікторович Крикунов. Луцьк: Волинський нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2023. 28 с.

Методичні рекомендації містять плани семінарських занять, тести та задачі, методичні вказівки щодо підготовки до семінарських занять, а також перелік рекомендованої літератури.

УДК 343.1(072)

© О.І. Саско, О.В. Крикунов, 2023

© ВНУ імені Лесі Українки, 2023

Вступ

Важливу роль у з'ясуванні та дослідженні теоретико-прикладних проблем у сфері кримінальної юстиції відіграють семінарські заняття. Семінарські заняття є однією з форм роботи здобувачів освіти денної та заочної форм навчання по оволодінню навчальним матеріалом з освітнього компонента «Теоретико-прикладні проблеми у сфері кримінальної юстиції».

Мета семінарських занять – це постановка та дискусійне обговорення найактуальніших питань у сфері кримінальної юстиції (з опрацюванням тем у вигляді тестів, задач (кейсів), доповідей, співдоповідей, відповідей здобувачів освіти тощо).

Семінарські заняття проводяться по основних питаннях курсу. Під час підготовки до семінарських занять здобувачам освіти потрібно вивчити відповідні законодавчі та інші нормативні акти, які зазначені у навчальних завданнях. Джерелом потрібної для підготовки до семінару є підручники і конспект лекцій, монографії, а з питання, що викликає підвищений інтерес – додаткова література.

При підготовці відповідей на питання, що містяться у завданнях, необхідно виробляти навички самостійної роботи з нормативним матеріалом. Слід використовувати також рекомендовані монографії та інші наукові публікації.

Підготовленість здобувача освіти до заняття засвідчується наявністю у нього конспекту, в якому цитуються положення нормативних актів, дається письмове вирішення практичних ситуацій. Відсутність конспекту свідчить про те, що здобувач освіти не готовий до заняття, і є підставою для виставлення йому незадовільної оцінки.

Виступаючи на семінарському занятті, здобувач освіти повинен викласти суть питання, запропонувати своє вирішення і обґрунтувати його. З дозволу викладача інші здобувачі освіти доповнюють доповідача або висловлюють свої точки зору.

У кінці обговорення викладач підсумовує його результати, висвітлює позитивні сторони і недоліки відповідей та здійснює оцінювання студентів здобувачів освіти.

Здобувачі освіти, які одержали незадовільні оцінки на семінарі чи пропустили заняття, зобов'язані за вказівкою викладача скласти залік з відповідних тем на індивідуальному занятті.

Методика виконання студентами завдань семінарських і практичних занять

Глибокі знання з дисципліни «Теоретико-прикладні проблеми у сфері кримінальної юстиції» неможливі без обов'язкового поєднання пасивного, як правило, набуття студентами певних знань на лекціях з активною і наполегливою підготовкою до семінарських та практичних занять і викладанням свого бачення (на основі вивчення відповідних законів, практики їх застосування та літературних джерел) щодо вирішення того чи іншого питання, уміння вести аргументовану полеміку, обстоювати свою точку зору на групових заняттях.

Семінарські заняття (практичні заняття) — це виявлення студентами знань із теорії кримінального і кримінального процесуального права, кримінального та кримінального процесуального законодавства України та судової практики. Це вид навчального заняття, коли викладач організує дискусію (обговорення) із попередньо визначених питань, до яких здобувачі освіти готують тези виступів, а також набуття здобувачами освіти навичок застосування кримінального та кримінального процесуального законодавства при вирішенні тієї чи іншої кримінальної справи (кейсу).

Безпосередньо на семінарському занятті здобувачі освіти можуть доповнювати відповіді один одного, доводити своє розв'язання задачі тощо. Для більш образного й оригінального висловлювання своєї думки, підвищення правової культури здобувачів освіти дуже важливим є використання під час виступу окремих афоризмів, фразеологізмів, порівнянь, оригінальних думок видатних учених, літераторів, поетів, ораторів тощо.

У процесі підготовки до заняття здобувачі освіти самостійно опрацьовують літературу (навчальну, методичну, наукову), вчать критично оцінювати різні джерела знань. Головна мета практичних занять – підготовка до усної та письмової відповіді на питання; сприяння поглибленому засвоєнню найскладніших питань навчального курсу; спонукання здобувачів до обговорення, оволодіння науковими методами аналізу явищ та проблем, активізація до самостійного вивчення наукової та методичної літератури, формування навичок самоосвіти.

СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ

Тема 1. Проблеми регламентації кримінального правопорушення та покарання

При вивченні теми та підготовці до заняття слід звернути увагу на публікації у науковій літературі з нижчезазначених питань, які мають дискусійні аспекти.

Поняття та ознаки кримінального правопорушення. Положення ч. 2 ст. 11 КК щодо малозначності діяння, його практичне значення

Законодавча та теоретична класифікація кримінальних правопорушень. Поняття та кримінально – правове значення складу кримінального правопорушення. Співвідношення понять кримінальне правопорушення і склад кримінального правопорушення.

Відображення ознак складу кримінального правопорушення у законі. Види складів кримінального правопорушення.

Незакінчене кримінальне правопорушення. Співучасть у кримінальному правопорушенні. Обставини, що виключають кримінальну протиправність діяння.

Загальні підходи до застосування положень кримінального законодавства, що регламентують обставини, що виключають кримінальну протиправність діяння.

Особливості застосування положень кримінального законодавства, що регламентують окремі види обставини, що виключають кримінальну протиправність діяння.

Покарання – як основний вид кримінально – правового примусу: принципи, функції, мета (цілі). Відмінність покарання від інших заходів державного та громадського впливу на особу, котра вчинила кримінальне правопорушення. Поняття системи покарань та її значення.

Поняття загальних засад призначення покарання. Призначення покарання з врахуванням ступеня тяжкості вчиненого кримінального правопорушення та особи винного. Обставини, що пом'якшують покарання та обставини, що обтяжують покарання, їх кримінально-правове значення.

Особливості призначення покарання за незакінчене кримінальне правопорушення. Особливості призначення покарання за кримінальне правопорушення, вчинене у співучасті. Особливості призначення покарання за сукупністю кримінальних правопорушень.

Практичне завдання

Розв'яжіть тести

1. Іван пристосував сокиру для умисного вбивства свого сусіда і був засуджений за ч.1 ст. 14 – ч. 1 ст. 115 КК України. При призначенні покарання суд:

- 1) не може перевищувати половини максимального строку покарання, передбаченого санкцією статті Особливої частини КК України
- 2) не може перевищувати двох третин максимального строку покарання, передбаченого санкцією статті Особливої частини КК України;
- 3) не може перевищувати половини мінімального строку покарання, передбаченого санкцією статті Особливої частини КК України;
- 4) не може перевищувати двох третин мінімального строку покарання, передбаченого санкцією статті Особливої частини КК України;

2. Як кваліфікується кримінальне правопорушення, вчинене виконавцем?

- 1) за статтею Особливої частини КК України з посиланням на ст. 26 КК, в якій дається поняття “співучасть”;
- 2) за статтею Особливої частини КК України з посиланням на ч. 1 ст. 27 КК України, в якій називаються види співучасників;
- 3) за статтею Особливої частини КК України з посиланням на ч. 2 ст. 27 КК України, в якій дається поняття “виконавець (співвиконавець)”;
- 4) за статтею Особливої частини КК України.

3. Як вирішується питання кримінальної відповідальності організатора організованої групи чи злочинної організації?

- 1) відповідає за всі кримінальні правопорушення, вчинені організованою групою чи злочинною організацією, якщо вони охоплювалися його умислом;
- 2) відповідає за всі кримінальні правопорушення, вчинені організованою групою чи злочинною організацією, незалежно від того, чи охоплювалися вони його умислом;
- 3) відповідає тільки за вчинені організованою групою чи злочинною організацією тяжкі та особливо тяжкі злочини;
- 4) відповідає тільки за ті кримінальні правопорушення, у вчиненні яких він безпосередньо брав участь.

4. Як вирішується питання кримінальної відповідальності інших співучасників у разі вчинення виконавцем незакінченого кримінального правопорушення?

- 1) не підлягають кримінальній відповідальності;

2) підлягають кримінальній відповідальності за співучасть у незакінченому кримінальному правопорушенні;

3) підлягають кримінальній відповідальності за співучасть у закінченому кримінальному правопорушенні;

4) підлягають кримінальній відповідальності лише в тому разі, якщо фактично вчинені ними діяння містять склад іншого кримінального правопорушення.

5. Іван святкував свій 18-ий день народження. Добряче випивши, він з хуліганських мотивів вбив 17-річного Артема. Було відкрито провадження за п. 7 ч. 2 ст. 115 КК України («карається позбавленням волі на строк від десяти до п'ятнадцяти років або довічним позбавленням волі, з конфіскацією майна у випадку, передбаченому п. 6 ч. 2 цієї статті»). Яке покарання суд може призначити Іванові:

- 1) будь-яке із передбачених у санкції ч. 2 ст. 115 КК України;
- 2) лише позбавлення волі з конфіскацією майна;
- 3) лише довічне позбавлення волі з конфіскацією майна;
- 4) лише позбавлення волі.

Література до теми

1. Антипов В.В., Антипов В.І. Обставини, які виключають застосування кримінального покарання. Монографія. КИЇВ: Атіка, 2004. 208 с.
2. Анчукова М.В. Виправданий ризик як обставина, що виключає злочинність діяння. Монографія. Харків: Видавець ФОП Вапнярчук Н.М., 2006. 168 с.
3. Загальна декларація прав людини ООН від 10.12.1948 року. Офіційний вісник України. 2008. № 93. Стор. 89. Ст. 3103.
4. Конвенція Ради Європи про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 року. Офіційний вісник України. 1998. № 32. Стор. 270.
5. Кримінальне право. Загальна частина : мультимедійний навчальний посібник. URL: http://www.naiu.kiev.ua/books/mpn_krum_pravo_zag/iles/Leks/T4/T4_P1.html.
6. Міжнародний пакт про громадські і політичні права ООН від 16.12.1966 року. Верховна Рада України: офіційний сайт. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_043.
7. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за заг. ред. О.М.Джужі, А.В.Савченка, В.В.Чернея. 2-е вид., перероб і допов. Київ: Юрінком Інтер, 2018. 1104 с.

Тема 2. Проблеми регламентації звільнення від кримінальної відповідальності і покарання

При вивченні теми та підготовці до заняття слід звернути увагу на публікації у науковій літературі з нижчезазначених питань, які мають дискусійні аспекти.

Загальні підходи до застосування положень кримінального законодавства, що регламентують звільнення від кримінальної відповідальності. Особливості застосування положень кримінального законодавства, що регламентують звільнення від кримінальної відповідальності

Особливості звільнення неповнолітніх від кримінальної відповідальності. Застосування до неповнолітніх примусових заходів виховного характеру.

Проблемні аспекти звільнення від покарання та його відбування. Звільнення від відбування покарання з випробуванням. Звільнення від відбування покарання з випробуванням вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до семи років. Звільнення від відбування покарання у зв'язку із закінченням строків давності виконання обвинувального вироку. Умовно-дострокове звільнення від відбування покарання. Заміна невідбутої частини покарання більш м'яким. Звільнення від

відбування покарання вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років. Звільнення від покарання за хворобою.

Звільнення від покарання на підставі акта амністії або помилування.

Практичне завдання

Розв'яжіть тести

1. У дискотеці Оксана побила Ірину, яка відбила її хлопця Олексія. Олексій, щойно дізнавшись про це, схопив Оксану, яка вихвалялася своїм «подвигом» перед подругами, за волосся, жбурнув її на землю і заподіяв декілька ударів ногою в живіт. Дайте правову оцінку діям Олексія:

- 1) складу кримінального правопорушення у діях Олексія немає, оскільки він діяв у стані необхідної оборони;
- 2) Олексій перевищив межі необхідної оборони;
- 3) складу кримінального правопорушення у діях Олексія немає, оскільки він діяв у стані крайньої необхідності;
- 4) має місце умисне заподіяння шкоди здоров'ю.

2. Акушерка Мирослава у пологовому відділенні за винагороду підмінила хвору дитину на здорову (ст. 148 КК України – карається обмеженням волі на строк до п'яти років або позбавленням волі на той самий строк). Через 2 роки після вчинення кримінального правопорушення Мирославі було повідомлено про підозру у вчиненні кримінального правопорушення. Боячись відповідальності, Мирослава виїхала за кордон, де переховувалася два роки, доки її не було затримано та передано в Україну. Скільки ще часу потрібно, щоб спливали строки давності притягнення до кримінальної відповідальності:

- 1) 1 рік;
- 2) 2 роки;
- 3) 3 роки;
- 4) 4 роки;

3. 7 квітня 2014 року Семен вчинив диверсію (ст. 113 КК України – «карається позбавленням волі на строк від восьми до п'ятнадцяти років»). Коли спливають строки давності притягнення до кримінальної відповідальності за вчинений злочин:

- 1) 7 квітня 2029 року;
- 2) 7 квітня 2024 року;
- 3) 8 квітня 2029 року;
- 4) щодо вказаного злочину давність не застосовується.

4. Георгій схилив неповнолітнього Миколу до вживання наркотичного засобу. Було відкрито кримінальне провадження за ч.2 ст. 315 КК України. В судовому засіданні захисник заявив клопотання про звільнення Георгія від кримінальної відповідальності, оскільки він влаштувався на роботу, в період проходження випробувального терміну зарекомендував себе здібним, ініціативним працівником. Георгій змінив місце проживання, тому змінилось коло осіб його спілкування. Георгій раніше не судимий, вину у вчиненому визнав повністю, щиро розкався, сприяв слідству, усвідомив суспільну небезпеку своїх дій. За таких обставин суд:

- 1) може звільнити Івана від кримінальної відповідальності у зв'язку із дійовим каяттям;
- 2) повинен звільнити Івана від кримінальної відповідальності у зв'язку із дійовим каяттям;

3) може звільнити від кримінальної відповідальності у зв'язку із втратою суспільної небезпечності особи;

4) правильна відповідь відсутня.

5. Олега та Ігоря було засуджено за переслідування журналіста Семена, вчинене групою осіб (ч. 2 ст. 171 КК України). З урахуванням участі кожного у вчиненні кримінального правопорушення суд призначив Ігорю покарання у виді обмеження строком на 5 років, а Олегу – штраф у розмірі 100 н.м.д.г. Які строки виконання вироку:

- 1) 2 роки – щодо обох засуджених;
- 2) 3 роки – щодо обох засуджених;
- 3) 2 роки – щодо Ігоря, 3 роки – щодо Олега;
- 4) 3 роки – щодо Ігоря, 2 роки – щодо Олега.

Література до теми

1. Актуальні питання кримінального законодавства України та практики його застосування: монографія / за заг. ред. В. Я. Тація, В. І. Борисова, Л. М. Демидової. Харків: Право, 2017. 400 с.
2. Баулін Ю.В. Звільнення від кримінальної відповідальності: монографія. КИЇВ:Атіка, 2004. 296 с.
3. Горох О.П. Сучасні кримінально-правові проблеми звільнення від покарання та його відбування: монографія; за наук. ред. А.А. Музики. Київ: ВД «Дакор», 2019. 676 с.
4. Загальна декларація прав людини ООН від 10.12.1948 року. Офіційний вісник України. 2008. № 93. Стор. 89. Ст. 3103.
5. Конвенція Ради Європи про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 року. Офіційний вісник України. 1998. № 32. Стор. 270.
6. Кримінально-виконавчий кодекс України. Верховна Рада України: офіційний сайт. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1129-15>.
7. Міжнародний пакт про громадські і політичні права ООН від 16.12.1966 року. Верховна Рада України: офіційний сайт. URL : http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_043.
8. Сергатий М. О. Щодо питання про розширення кола обставин, що виключають злочинність діяння. *Держава та регіони. Сер.: Право*. 2013. № 2. С. 144-147. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/drp_2013_2_29.pdf
9. Чеботарьова Г. В. Проблеми визначення обставин, що виключають злочинність діяння у сфері медичної діяльності. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Юриспруденція*. 2013. Вип.6-1(2). С. 169-172. URL: [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nvmgu_jur_2013_6-1\(2\)_43.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nvmgu_jur_2013_6-1(2)_43.pdf)
10. Якімець Т. І. Обставини, що виключають злочинність діяння. Окремі питання визначення поняття з огляду на перспективу реформування кримінального законодавства. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2015. № 1. С. 62-66.

ТЕМА 3. Проблеми кримінально-правової кваліфікації кримінальних правопорушень

При вивченні теми та підготовці до заняття слід звернути увагу на публікації у науковій літературі з нижчезазначених питань, які мають дискусійні аспекти.

Кримінально-правова кваліфікація: поняття, основні характеристики, значення. Кваліфікація кримінального правопорушення за елементами складу кримінального правопорушення. Склад кримінального правопорушення – правова (юридична) підстава кваліфікації кримінального правопорушення. Кваліфікація кримінального правопорушення передбаченого бланкетною диспозицією та за наявності у нормі оціночної ознаки. Кваліфікація кримінального

правопорушення, вчиненого за наявності кваліфікуючих (обтяжуючих) та привілейованих (пом'якшуючих) ознак складу кримінального правопорушення.

Кваліфікація кримінального правопорушення при колізії та конкуренції кримінально-правових норм. Кваліфікація закінченого та незакінченого кримінального правопорушення, а також вчиненого у співучасті. Кваліфікація кримінальних правопорушень при множинності.

Зміна кримінально-правової кваліфікації кримінальних правопорушень. Зміна кримінально-правової кваліфікації при зміні фактичних обставин кримінальної справи (провадження). Кваліфікаційна помилка: поняття, види та причини. Виявлення та усунення кваліфікаційної помилки на різних стадіях кримінального провадження.

Практичне завдання

Розв'яжіть тести

1. В залежності від елементів складу кримінального правопорушення виділяють такі види кваліфікації:

- 1) кваліфікація за об'єктом кримінального правопорушення та кваліфікація за суб'єктом кримінального правопорушення;
- 2) кваліфікація замаху на кримінальне правопорушення та кваліфікація закінченого кримінального правопорушення;
- 3) кваліфікація дій виконавця та кваліфікація дій організатора;
- 4) легальна кваліфікація та доктринальна кваліфікація;

2. З метою вчинити крадіжку особа придбала необхідне знаряддя, відключила сигналізацію, відкрила кімнату, де знаходився сейф, відкрила сейф, але грошей в ньому не було. Після цього винна особа зникла з місця події. Має місце стадія кримінального правопорушення:

- 1) готування до кримінального правопорушення;
- 2) закінчений замах;
- 3) незакінчений замах;
- 4) закінчене кримінальне правопорушення.

3. З метою вбивства Ворона Петренко підпалив вночі приватний будинок, де той мешкав. Ворона дома в цей час не було, про що Петренко не знав.

Як кваліфікувати дії Петренко?

- 1) ч.2 ст.15 КК та п.5 ч.2 ст.115 КК;
- 2) ч.3 ст.15 КК та п.5 ч.2 ст.115 КК;
- 3) ч.1 ст.14 КК та п.5 ч.2 ст.115 КК;
- 4) п.5 ч.2 ст.115 КК.

4. З метою вбивства Кислова придбала пістолет Форт-12, але згодом відмовилася від свого наміру. Пістолет зберігала «про всяк випадок». Кислова підлягає кримінальній відповідальності за:

- 1) незаконне придбання та зберігання вогнепальної зброї (ч.1 ст. 263 КК)
- 2) готування до умисного вбивства (ч.1 ст. 14, ч.1 ст. 115 КК)
- 3) незакінчений замах на умисне вбивство (ч.3 ст. 15, ч.1 ст. 115 КК)
- 4) має місце добровільна відмова, Кислова кримінальній відповідальності не підлягає.

5. Підбурювач у разі добровільної відмови від вчинення кримінального правопорушення виконавцем підлягає кримінальній відповідальності:

- 1) за готування до кримінального правопорушення або замах на те кримінальне правопорушення, від вчинення якого добровільно відмовився виконавець;
- 2) не підлягає за будь-яких умов;
- 3) але покарання в такому разі має бути більш м'яким, ніж передбачено законом;
- 4) на загальних підставах, якщо так вирішить суд.

Розв'язіть задачі

1. Ревнуючи дружину, Корнієнко вирішив з нею розправитись. У себе на квартирі він облив дружину окропом, що спричинило їй опіки 1-2 ступеня, після чого завдав численних ударів гайковим ключем по голові. Від крику потерпілої прокинулись діти. Коли 15-річний старший син Олег намагався умовити батька, той завдав йому кілька ударів тим самим ключем по голові, заподівши поранення від яких Олег помер у лікарні. Не бажаючи мати свідка, Корнієнко ключем завдав також кілька ударів по голові й молодшому сину Миколі, спричинивши тяжкі тілесні ушкодження, небезпечні для життя в момент заподіяння. Побачивши, що дружина ворухнулася, Корнієнко завдав їй ще три удари гайковим ключем. Потерпілій були спричиненні середньої тяжкості тілесні ушкодження. Вважаючи всіх трьох убитими, Корнієнко викликав швидку допомогу, порізавши собі вену і стимулюючи психічне захворювання.

Кваліфікуйте дії Корнієнко.

2. Гр. Потапенко організував собачі бої. Бої проводилися на пустирі кожну суботу, протягом року. За час проведення боїв практично кожній собаці було нанесено багато рваних ран, 7 собак загинуло. Після затримання Гр. Потапенко заявив, що собачі бої не є кримінальним правопорушенням.

Кваліфікуйте дії Гр. Потапенко. Як на кваліфікацію буде впливати його впевненість, що собачі бої не є кримінальним правопорушенням?

3. Горбунов будучи релігійним фанатиком створив організацію з метою залякування населення шляхом вчинення вибухів, підпалів, щоб показати близькість та неминучість настання Судного дня. За час існування даної організації було знищено шляхом вибуху 20 автомобілів, підпалено 100 будинків. Горбунов керував діяльністю даної організації до моменту її ліквідації правоохоронними органами. За результатами експертизи Горбунов хворіє на клептоманію.

Кваліфікуйте дії Горбунова.

Література до теми

1. Актуальні проблеми кримінально-правової кваліфікації: навч. посіб. / за заг. ред. В.В. Топчія; наук. ред. В.І. Антипова. Вінниця: ТОВ «НіланЛТД», 2017. 896 с.
2. Гуртієва Л.М., Лукашкіна Т.В. Теорія доказів у кримінальному судочинстві: навч.-метод. посібник. Одеса: Фенікс, 2016. 80 с.
3. Марін О.К. Кваліфікація злочинів при конкуренції кримінально-правових норм: монографія. КИЇВ:Атіка, 2003. 224 с.
4. Марітчак Т.М. Помилки у кваліфікації злочинів: монографія. КИЇВ:Атіка, 2004. 188 с.
5. Кваліфікація злочинів : навч. посіб. / за ред. М. І. Панова. Харків: Право, 2016. 356 с.
6. Навроцький В. О. Основи кримінально-правової кваліфікації: навч. посіб. Київ : Юрінком Інтер, 2006. 704 с.
7. Созанський Т.І. Кваліфікація сукупності злочинів: монографія. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2012. 240 с.

8. Ус О. В. Теорія та практика кримінально-правової кваліфікації : лекції Харків : Право, 2018. 368 с.

ТЕМА 4. Проблеми застосування кримінально – правових норм Особливої частини КК 2001 р.

При вивченні теми та підготовці до заняття слід звернути увагу на публікації у науковій літературі з нижчезазначених питань, які мають дискусійні аспекти.

Поняття Особливої частини кримінального права та її значення. Співвідношення Загальної і Особливої частин кримінального права. Система Особливої частини кримінального законодавства України. Критерії систематизації.

Кримінально – правові норми Особливої частини КК: поняття, види, значення.

Системність кримінально – правової охорони людини і громадянина: проблеми кваліфікації.

Проблеми застосування кримінально – правових норм при посяганні на власність: кваліфікація корисливих кримінальних правопорушень проти власності та їх відмежування від деяких кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності.

Екологічні кримінальні правопорушення (кримінальні правопорушення проти довкілля): значення бланкетних диспозицій при їх кваліфікації.

Особливості кваліфікацій діянь, суб'єктами яких є службові особи.

Вплив оціночних ознак на кваліфікацію кримінальних правопорушень проти громадської безпеки, громадського порядку та моральності.

Практичне завдання

Розв'яжіть тести

1. Гречка таємно проник на територію мотоциклетного заводу з метою викрасти мотоцикл. Зв'язавши сторожа, він викрав мотоцикл. Як слід кваліфікувати дії Гречки:

- 1) дії Гречки слід кваліфікувати як грабіж (ч. 3 ст. 186 КК);
- 2) дії Гречки слід кваліфікувати як розбій (ч. 3 ст. 187 КК);
- 3) дії Гречки слід кваліфікувати як крадіжка (ч.3 ст. 185 КК);
- 4) дії Гречки слід кваліфікувати як незаконне заволодіння транспортним засобом (ч. 2 ст. 289 КК).

2. Під час вчинення Мазуром розбою потерпілому Марчуку була заподіяна смерть через необережність. Дайте кримінально-правову оцінку діям винної особи:

- 1) дії Мазура слід кваліфікувати як розбій (ч. 4 ст. 187 КК) і вбивство через необережність (ч. 1 ст. 119 КК);
- 2) дії Мазура слід кваліфікувати як розбій (ч. 4 ст. 187 КК);
- 3) дії Мазура слід кваліфікувати як розбій (ч. 1 ст. 187 КК) і вбивство через необережність (ч. 1 ст. 119 КК);
- 4) дії Мазура слід кваліфікувати як грабіж (ч. 2 ст. 186 КК) і вбивство через необережність (ч. 1 ст. 119 КК).

3. Як слід кваліфікувати дії особи, яка вранці 1 червня вчинила крадіжку, а через 20 хвилин у той же день – розбій?

- 1) за сукупністю кримінальних правопорушень: ч. 1 ст. 185 КК України («Крадіжка») та ч. 1 ст. 187 КК України («Розбій»);

2) за сукупністю кримінальних правопорушень: ч. 1 ст. 185 КК України («Крадіжка») та ч. 2 ст. 187 КК України (розбій, вчинений повторно);

3) як одне продовжуване кримінальне правопорушення за ч. 1 ст. 187 КК України («Розбій»);

4) як одне триваюче кримінальне правопорушення: за ч. 1 ст. 187 КК України (насильницький розбій).

4. З якого моменту вважається закінченим шахрайство з фінансовими ресурсами (ст. 222 КК України)?

1) з моменту надання відповідному органу завідомо неправдивої інформації;

2) з моменту прийняття відповідним органом рішення щодо надання суб'єкту господарювання фінансових ресурсів;

3) з моменту незаконного заволодіння фінансовими ресурсами і отримання початкової можливості розпоряджатися ними на свій розсуд;

4) з моменту заподіяння істотної шкоди органу державної влади, органу місцевого самоврядування, іншій фінансовій установі чи кредитору.

5. Визначте, які обставини можуть вказувати на те, що шкода, заподіяна незаконним зайняттям рибним промислом (ст. 249 КК України), є істотною?

1) вчинення таких дій неодноразово, вилов риби зі спеціально обладнаних водоймищ, добування риби в період з листопада по квітень;

2) вилов риби всупереч існуючим правилам, зокрема, у недозволених місцях та з перевищенням установлених лімітів чи норм вилову;

3) знищення нерестовищ риби, вилов риби в період нересту, добування великої кількості риби;

4) вилов риби з використанням моторних човнів, добування, крім риби, інших водних живих ресурсів та рідкісних водоплавних птахів.

Література до теми

1. Дудоров О.О. Злочини у сфері господарської діяльності: кримінально-правова характеристика: Монографія. КИЇВ: Юридична практика, 2003. 924 с.

2. Катеринчук К.В. Злочини проти здоров'я особи: проблеми кримінально-правової теорії та практики: монографія. Київ: ФОП Маслаков, 2018. 408 с.

3. Козак О.С. Ефективність звільнення від кримінальної відповідальності в Україні: монографія / за ред. О.М. Бандурки. Київ: Освіта України, 2009. 204 с.

4. Кравченко О.О. Контрабанда: Монографія. Харків: ТЦ «Золота миля», 2010. 192 с.

5. Кузнецов В.В. Кримінальна відповідальність за крадіжки: Монографія. КИЇВ: Вид. ПАЛИВОДА А.В., 2005. 158 с.

6. Митрофанов І.І. Кримінально-правове забезпечення охорони довкілля: Монографія. Кременчук: Видавець «ПП Щербатих О.В.», 2010. 272 с.

7. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / Д.С. Азаров, В.К. Гришук, А.В. Савченко [та ін.]; за заг. ред. О.М. Джужі, А. В. Савченка, В. В. Чернея. К.: Юрінком Інтер, 2016. 1064 с.

8. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за заг. ред. О.М. Литвинова. К.: «Центр учбової літератури», 2016. 536 с.

9. Тацій В.Я. Об'єкт і предмет у кримінальному праві: монографія. Х.: Право, 2016. 256 с.

10. Шаблистий В.В., Галемін О.А. Кримінальна відповідальність за хуліганство, пов'язане з опором особам, наділеними владними повноваженнями під час виконання службових обов'язків,

чи іншим громадянам, які припиняли хуліганські дії: монографія. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2017. 164 с.

ТЕМА 5. Проблема регулювання та реалізації процесуального статусу учасників кримінального провадження

При вивченні теми та підготовці до заняття слід звернути увагу на публікації у науковій літературі з нижчезазначених питань, які мають дискусійні аспекти.

Поняття суб'єктів кримінального процесу, їх місце і роль у кримінальному провадженні. Класифікація суб'єктів у теорії кримінального процесу.

Суд, суддя в кримінальному процесі. Слідчий суддя в досудовому провадженні.

Прокурор у кримінальному процесі на різних стадіях та його процесуальний статус. Органи досудового розслідування та їх компетенція. Керівник органу досудового розслідування. Проблеми розмежування компетенції керівника органу досудового розслідування та процесуального керівника. Процесуальне становище слідчого в кримінальному процесі. Проблемні аспекти реалізації незалежності слідчого.

Підозрюваний та обвинувачений, їх права та обов'язки. Потерпілий як учасник кримінального процесу. Захисник і його процесуальне становище. Представники та законні представники потерпілого.

Експерт і спеціаліст у кримінальному провадженні. Свідок, його права та обов'язки. Свідоцький імунітет. Перекладач в кримінальному провадженні. Цивільний позивач та відповідач, їх представники. Секретар судового засідання та судовий розпорядник. Проблемні аспекти забезпечення та реалізації процесуального статусу суб'єктів кримінального провадження.

Практичне завдання

Розв'язіть задачі

1. Карасика було засуджено за хуліганство. Судова колегія у кримінальних справах апеляційного суду, переглянувши справу в апеляційному порядку, скасувала вирок і повернула справу на новий розгляд. Взято до уваги такі обставини: як видно з висновку судово-психіатричної експертизи, проведеної на досудовому слідстві, Карасик виявляв ознаки розумової відсталості в ступені легкої дебільності. У школі він вчився погано, у 5 і 6 класах залишався на другий рік і у зв'язку з психічними недоліками був демобілізований з армії. Захисник брав участь у справі Карасика при ознайомленні з матеріалами закінченого досудового слідства. У суді першої інстанції його не було.

Оцініть правильність рішення суду апеляційної інстанції. Коли участь захисника у кримінальній справі є обов'язковою?

2. Слідчий, який проводив розслідування кримінального провадження за підозрою Андреева за ч.3 ст.296 КК України, російською мовою допитав обвинуваченого. Потерпілу Степанару і свідка Павлова було допитано їх рідною мовою - сербською, а протоколи допитів слідчий оформив російською мовою. Переклад їх показань, зафіксованих в протоколах, з російської мови на сербську, слідчий робив сам. Оскільки слідчий добре володів і російською, і сербською мовами, ніяких зауважень на такий порядок спілкування з слідчим ні обвинувачений, ні потерпіла, ні свідок не висловлювали. В анкетних частинах протоколів допитів потерпілої і свідка суд виявив записи – «перекладача не потребує», у протоколах допиту Андреева такого запису не було.

Чи були допущені порушення закону слідчим? Якщо були, то які саме і як суд має на них реагувати?

3. Олія звернулася до поліції з заявою про те, що вона зі своєю дочкою бачила, як з будинку їх сусідки Носкової, яка перебуває у відрядженні за кордоном, невідома особа виносила якісь речі та понесли їх до будинку іншого сусіда – Петренка.

Слідчий вніс відомості до ЄРДР та розпочав розслідування. Під час прибуття слідчим до будинку Носкової для огляду місця події, ним було затримано неповнолітнього Сазонова, який через вікно намагався втекти.

Слідчий повідомив про затримання Сазонова його батьків та орган, уповноважений законом на надання безоплатної правової допомоги, який забезпечив участь у провадженні адвоката Хитрова.

Через тиждень із відрядження повернулася Носкова та заявила, що бажає брати участь у процесі.

Визначте процесуальний статус усіх вказаних у задачі осіб. Назвіть норми КПК України, у яких визначено процесуальний статус цих осіб.

4. Волощук та Іванов були затримані в момент продажу наркотичних засобів. Відносно них було розпочато досудове розслідування за ч. 2 ст. 307 КК України (незаконний збут наркотичних засобів). Волощук та Іванов залучили як захисника адвоката Григорчука. Під час досудового розслідування Волощук свою вину заперечував та стверджував, що кримінальне правопорушення вчиняв лише Іванов, а він нічого не знав про наркотичні засоби.

Чи може Григорчук бути захисником обох підозрюваних у цьому кримінальному провадженні?

5. На подвір'ї багатоквартирного будинку відбулася бійка, внаслідок якої неповнолітньому Бережному були завдані тяжкі тілесні ушкодження. Під час досудового розслідування було встановлено, що очевидцем цієї події міг бути 7-річний Солодко.

Чи може Солодко бути допитаним як свідок у кримінальному провадженні?

Література до теми

1. Абламський С. Є. Захист прав і законних інтересів потерпілого у кримінальному провадженні: монографія / ред. О. О. Юхно. Х.: Панов, 2015. 239 с.
2. Безносюк А. М. Гарантії достовірності показань підозрюваного: монографія / за ред. Ж. В. Удовенко; Відкритий міжнар. ун-т розв. людини «Україна». Вінниця, 2015. 214 с.
3. Бойко В. П. Актуальні проблеми статусу окремих учасників кримінального провадження: навч. посібник. Львів: Колір ПРО, 2015. 339 с.
4. Єрохін, В. В. Захисник як учасник кримінального провадження: моногр. / В. В. Єрохін, О. О. Юхно; за заг. ред. О. О. Юхна; МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ. Харків: Панов, 2018. 240 с.
5. Використання практики Європейського суду з прав людини у кримінальному провадженні: навчально-практичний компендіум / І.В. Гловюк, М.М. Стоянов, В.А. Завтур. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2020. 420 с.

ТЕМА 6. Інститут кримінально-процесуального примусу у контексті охорони прав людини

При вивченні теми та підготовці до заняття слід звернути увагу на публікації у науковій літературі з нижчезазначених питань, які мають дискусійні аспекти.

Правові основи застосування заходів забезпечення кримінального провадження. Загальні правила застосування заходів забезпечення кримінального провадження.

Виклик слідчим, прокурором, судовий виклик: суть, порядок здійснення виклику в кримінальному провадженні, підтвердження отримання особою повістки про виклик або ознайомлення з її змістом іншим шляхом, зміст повістки про виклик, поважні причини неприбуття особи на виклик, наслідки неприбуття на виклик. Привід: підстави та порядок його здійснення. Підстави та порядок накладення грошового стягнення, скасування ухвали про накладення грошового стягнення. Підстави, наслідки та порядок тимчасового обмеження у користуванні спеціальним правом. Підстави та порядок відсторонення від посади. Підстави і порядок тимчасового доступу до речей та документів; речі і документи, до яких заборонено доступ, та які містять охоронювану законом таємницю. Підстави, порядок застосування та припинення тимчасового вилучення майна. Підстави та порядок арешту майна, скасування арешту майна.

Поняття, значення та види запобіжних заходів. Мета, підстави і обставини, що враховуються при обранні запобіжних заходів.

Особисте зобов'язання. Особиста порука. Застава. Домашній арешт. Тримання під вартою. Поняття, види та підстави затримання під час кримінального провадження..

Порядок звернення слідчого, прокурора до слідчого судді, суду про застосування запобіжних заходів. Відкликання, зміна або доповнення клопотання про застосування запобіжного заходу. Порядок розгляду клопотання про застосування запобіжних заходів та підстави їх застосування. Обов'язки, які можуть бути покладені на підозрюваного, обвинуваченого при обранні запобіжного заходу, не пов'язаного з триманням під вартою. Застосування електронних засобів контролю. Строк дії ухвали про тримання під вартою та продовження строку тримання під вартою. Зміна запобіжного заходу. Порядок звільнення з-під варти. Припинення запобіжних заходів. Загальні обов'язки слідчого судді щодо захисту прав особи, яка тримається під вартою чи незаконно позбавленої свободи.

Проблемні питання застосування заходів забезпечення кримінального провадження.

Практичне завдання

Розв'яжіть задачі

1. Під час досудового розслідування слідчий звернувся до суду із поданням про застосування до підозрюваного Демченка запобіжного заходу у вигляді домашнього арешту. Слідчий суддя задовольнив подання слідчого і виніс постанову про застосування щодо Демченка домашнього арешту.

Чи були допущені порушення кримінальної процесуальної форми застосування домашнього арешту, визначеної статтями 181, 184, 193, 194 КПК України?

2. Слідчий здійснював кримінальне провадження, у якому Чистому було повідомлено про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 121 КК України (умисне тяжке тілесне ушкодження). Відносно підозрюваного Чистого слідчим суддею за клопотанням слідчого, погодженого з прокурором, був обраний запобіжний захід у вигляді тримання під вартою. Під час подальшого провадження слідчий перекваліфікував дії Чистого й повідомив йому про зміну підозри на ст. 124 КК України (умисне заподіяння тяжких тілесних ушкоджень у разі перевищення меж необхідної оборони).

Чи повинен слідчий в цій ситуації вирішувати питання про зміну запобіжного заходу? Якщо так, то на якій підставі та в якому порядку?

3. 7 січня о 10 год. 00 хв. Петров був затриманий уповноваженою службовою особою на підставі п. 1 ч. 1 ст. 208 КПК України. 10 січня о 9 год. 00 хв. Петров був доставлений до суду для розгляду клопотання про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою. За результатами розгляду клопотання слідчий суддя постановив ухвалу про застосування стосовно Петрова запобіжного заходу у вигляді застави, і тому він був звільнений з-під варти 10 січня о 11 год. 30 хв.

Чи відбулося в описаній ситуації порушення норм кримінального процесуального законодавства? Якщо так, то яких саме?

4. Слідчий Павлюченко, за погодженням із прокурором, подав клопотання до слідчого судді про застосування до підозрюваного у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ст.193 ККУ (незаконне привласнення особою знайденого майна), Азарова заходу забезпечення кримінального провадження у вигляді тимчасового вилучення майна.

За яких підстав можливо застосувати даний захід забезпечення КП?

5. Лаврук, який працює водієм таксі, керуючи власним автомобілем у стані алкогольного сп'яніння, порушив правила дорожнього руху, внаслідок чого здійснив наїзд на пішохода та завдав йому тяжкі тілесні ушкодження. Лавруку було оголошено про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 286 КК України. Слідчий, враховуючи обставини вчиненого та особу підозрюваного, за погодженням з прокурором звернувся до суду з клопотанням про відсторонення Лаврука від посади.

Оцініть ситуацію. Яке рішення повинен прийняти слідчий суддя у вказаній ситуації? Який захід забезпечення кримінального провадження доцільно було б застосувати стосовно Лаврука з метою недопущення повторного порушення правил дорожнього руху?

Література до теми

1. Хитра А. Я., Ратнова А. В. Проблеми застосування домашнього арешту у кримінальному провадженні. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2016. № 2. С. 380-390.
2. Бубир Ю. В., Глобенко Г. І., Юхно О. О. Запобіжні заходи у кримінальному провадженні: навч. посібник. Х.: НікаНова, 2015. 191 с.
3. Бондаренко О. Особисте зобов'язання як форма процесуального забезпечення участі осіб у кримінальному провадженні. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2014. № 2 (35). С. 66-70.
4. Бондаренко О. Процесуальні аспекти затримання особи, яка вчинила кримінальне правопорушення. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2014. № 1 (34). С. 47–51.
5. Бортун М. Особливості затримання особи без ухвали слідчого судді. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2014. № 5 (38). С. 102-106.
6. Використання практики Європейського суду з прав людини у кримінальному провадженні: навчально-практичний компендіум / І.В. Гловюк, М.М. Стоянов, В.А. Завтур. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2020. 420 с.
7. Григоренко А. Заходи забезпечення кримінального провадження. Практичний посібник-коментар. Зразки та бланки процесуальних документів. К.: ЦНЛ, 2020. 160 с.
8. Громова М. Є. Обґрунтована підозра як підстава застосування запобіжних заходів. *Часопис Академії адвокатури України*. 2015. Т. 8. № 2. С. 40-43.

9. Фірман О. В. Класифікація запобіжних заходів за КПК України. *Право і суспільство*. 2015. № 6.2 (3). С. 187-191.
10. Фоміна Т. Г. Деякі аспекти забезпечення прав підозрюваного під час застосування запобіжних заходів. *Право і Безпека*. 2015. № 1. С. 65-71.

ТЕМА 7. Теоретико-прикладні проблеми інститутів доказів, їх джерел та доказування у кримінальному провадженні

При вивченні теми та підготовці до заняття слід звернути увагу на публікації у науковій літературі з нижчезазначених питань, які мають дискусійні аспекти.

Визначення поняття доказів: наукові підходи та законодавчі дефініції, їх класифікація. Поняття джерел доказів та їх види. Способи збирання доказів та їх процесуальних джерел. Процесуальна фіксація доказів, їх джерел.

Перевірка і оцінка доказів та їх джерел. Належність, достовірність і допустимість доказів. Умови визнання доказів недопустимими. Достатність доказів та їх взаємозв'язок. Показання свідків і потерпілих. Показання осіб. Показання з чужих слів. Речові докази. Документи, як джерела доказів. Вирішення питання про речові докази і документи. Висновок експерта і його доказове значення.

Актуальні питання кримінального процесуального доказування. Предмет, межі і суб'єкти доказування у кримінальному провадженні. Обов'язок доказування у кримінальному процесі. Особливості доказування в окремих стадіях кримінального провадження.

Практичне завдання

Розв'язіть задачі

1. Дубов підозрювався у вчиненні грабежу Голубової. Дубов винним себе не визнав і повідомив, що на момент вчинення кримінального правопорушення він був у кіно зі своєю знайомою Шаповаловою. Шаповалова на допиті цей факт підтвердила. Потерпіла Голубова при проведенні пред'явлення для впізнання вказала на Дубова як на того, хто вчинив відносно неї грабіж. Свідок Щукін на допиті повідомив, що Шаповалова розповідала йому про пограбування Голубової й про те, що вона дала слідчому неправдиві показання.

Перерахуйте наведені тут докази та їх процесуальні джерела, здійсніть їх класифікацію.

2. Сомов був затриманий за вчинення хуліганських дій в автобусі, в якому знаходилися 22 пасажери.

Чи слід допитувати усіх пасажирів автобусу як свідків? Що представляють собою межі доказування та як вони співвідносяться з предметом доказування?

3. Слідчий викликав як свідка приватного нотаріуса Шмельову і запропонував їй дати відповіді на питання про дату, час та інші обставини відвідування нотаріуса підозрюваним Головачем, а також про зміст вчинених нею нотаріальних дій. Шмельова відповідала на будь-які питання слідчого відмовилася, вказавши на неможливість розкриття професійної таємниці нотаріуса.

Чи є законною відмова нотаріуса Шмельової від давання показань? Як повинен діяти слідчий в цій ситуації?

4. При розслідуванні справи за підозрою Житнікова в зловживанні службовим становищем у розпорядженні слідчого були документи, в яких мали місце підробки, виконані, як показав на

допиті підозрюваний, його рукою. Враховуючи зізнання підозрюваного, а також ті обставини, що для встановлення фактів підробок закон не потребує обов'язкового провадження експертизи, слідчий відмовив у клопотанні захисника підозрюваного про призначення відповідної експертизи. Мотивуючи своє рішення, слідчий послався також на те, що довгий час працював екпертом у криміналістичній науковій установі і сам володіє необхідними знаннями, щоб зробити висновок про підробку документів.

Чи правильно вчинив слідчий? Чи потрібно проводити експертизу в випадках, коли за законом вона не обов'язкова, але для вирішення даних питань необхідні спеціальні знання?

5. Після пред'явлення для впізнання речей, викрадених з будинку Загороднього, потерпілий, який впізнав ці речі як свої, заявив слідчому клопотання про повернення йому хоча б частини викраденого, насамперед – шкіряної куртки та теплих чобіт, оскільки настала осіння пора і він не має в чому ходити. Слідчий видав потерпілому куртку та чоботи, відібравши в нього розписку про одержання речей.

Оцініть дії слідчого.

6. Сомова та Івлева підозрювали в розкраданні матеріальних цінностей із продовольчого магазину. Сомов дав показання, що крадіжку з магазину він скоїв сам. Івлєв при вчиненні крадіжки не був присутній, оскільки він із ним не знайомий і раніше ніколи його не бачив. Слідчий приєднав до матеріалів кримінального провадження фотознімки, зроблені під час огляду місця події, зокрема, фотографії контрольного замка зі слідами злomu, пролomu в дверях та слідів, залишених знаряддями злomu. Крім того, до матеріалів кримінального провадження приєднаний знімок, виявлений у Івлева під час обшуку, на якому він і Сомов стояли обійнявшись серед інших громадян, які позували фотографу.

Дайте порівняльну характеристику доказового значення фотознімків місця пригоди та фотознімка, виявленого під час обшуку квартири Івлева.

Література до теми

1. Використання електронних (цифрових) доказів у кримінальних провадженнях: метод. рек./ МНДЦ при РНБО України; авт. кол. М.В. Гребенюк, В.Д. Гавловський, М.В. Гуцалюк, В.Г. Хахановський та ін. Київ, 2017. 76 с.
2. Гурієва Л. М., Лукашкіна Т. В. Теорія доказів у кримінальному судочинстві: навч.-метод. посібник. Одеса: Фенікс, 2016. 80 с.
3. Докази та доказування у кримінальному провадженні: навч. посібник / Р. І. Благута, Ю. В. Гуцуляк, О. М. Дуфенюк та ін. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 272 с
4. Канцір В. С., Олашин М. М., Ратушна Б. П., Фігель Ю. О. Теорія доказів: навч. посібник для студентів галузі знань «Право» спец. «Правознавство». Львів: Вид-во Львів. комерц. акад., 2015. 295 с.
5. Кримінальний процес: підручник / за заг. ред.: О. В. Капліна, О. Г. Шило. Х.: Право, 2018. 584 с.
6. Теорія доказів: підручник для слухачів магістратури юрид. вузів / Антонов К. В., Сачко О. В. та інш. / За заг. ред. проф. В. М. Тертишника. К.: Алента: 2015. 294 с.

ТЕМА 8. Проблеми досудового розслідування та правових засобах забезпечення його ефективності

При вивченні теми та підготовці до заняття слід звернути увагу на публікації у науковій літературі з нижчезазначених питань, які мають дискусійні аспекти.

Поняття, значення і завдання стадії досудового розслідування. Етапи досудового розслідування. Дізнання і досудове слідство як форми досудового розслідування. Єдиний реєстр досудових розслідувань. Особливості розслідування кримінальних проступків. Поняття і значення загальних положень досудового розслідування.

Підслідність та її види. Початок та місце провадження досудового розслідування. Проблемні аспекти внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань.

Строки дізнання і досудового слідства, порядок їх продовження. Правила об'єднання і виділення досудового розслідування. Недопустимість розголошення відомостей досудового розслідування. Використання науково-технічних засобів під час досудового розслідування. Розслідування кримінальних правопорушень слідчою групою. Особливості складання процесуальних документів під час досудового розслідування.

Поняття, значення та види слідчих (розшукових) дій. Співвідношення слідчих (розшукових) дій та інших процесуальних дій. Загальні вимоги до проведення слідчих (розшукових) дій.

Система слідчих (розшукових) дій. Загальні процесуальні вимоги до проведення та оформлення результатів слідчих (розшукових) дій. Допит та його різновиди, особливості проведення та оформлення. Процесуальний порядок пред'явлення для впізнання. Особливості проведення обшуку. Огляд і його види. Процесуальний порядок проведення огляду. Особливості проведення огляду трупа. Ексгумація трупа. Слідчий експеримент. Освідчування і його види. Експертиза та підстави її проведення. Отримання зразків для експертизи. Зняття показань технічних приладів та технічних засобів, що мають функції фото-, кінозйомки, відеозапису, чи засобів фото-, кінозйомки, відеозапису.

Види негласних слідчих (розшукових) дій. Підстави і процесуальний порядок проведення негласних (розшукових) слідчих дій. Органи і службові особи, які уповноважені на клопотання, винесення ухвал та їх проведення. Проведення негласної слідчої (розшукової) дії до постановлення ухвали слідчого судді.

Проблемні питання здійснення слідчих (розшукових) дій.

Практичне завдання

Розв'яжіть тести

1. Протягом якого строку має бути закінчене дізнання у кримінальному провадженні про кримінальні проступки:

- 1) протягом 10 днів з дня повідомлення особі про підозру у вчиненні кримінального проступку;
- 2) протягом 20 днів з дня повідомлення особі про підозру у вчиненні кримінального проступку;
- 3) протягом місяця з дня повідомлення особі про підозру у вчиненні кримінального проступку;
- 4) протягом 10 днів з моменту затримання особи за підозрою у вчиненні кримінального проступку

2. Протягом якого строку має бути закінчене досудове слідство у кримінальному провадженні про злочини:

- 1) протягом двох місяців з дня повідомлення особі про підозру у вчиненні злочину;
- 2) протягом п'яти місяців з дня повідомлення особі про підозру у вчиненні злочину;
- 3) протягом трьох місяців з дня повідомлення особі про підозру у вчиненні злочину;
- 4) протягом шести місяців з дня повідомлення особі про підозру у вчиненні злочину.

3. Під час досудового розслідування кримінальних проступків допускається застосування наступних запобіжних заходів:

- 1) домашнього арешту;
- 2) застави;
- 3) тримання під вартою.
- 4) особистого зобов'язання

4. Ким приймається рішення про об'єднання та виділення матеріалів досудового розслідування:

- 1) слідчим;
- 2) прокурором;
- 3) слідчим суддею;
- 4) працівниками оперативних підрозділів.

5. У випадку виявлення ознак кримінального правопорушення на морському чи річковому судні, що перебуває за межами України, досудове розслідування розпочинається:

- 1) негайно; відомості про нього вносяться до Єдиного реєстру досудових розслідувань при першій можливості;
- 2) після прибуття до будь-якого порту, що належить Україні;
- 3) не пізніше трьох днів після виявлення ознак кримінального правопорушення на морському чи річковому судні;
- 4) не пізніше десяти днів після виявлення ознак кримінального правопорушення на морському чи річковому судні.

Розв'язіть задачі

1. 29 листопада прокурором були внесені відомості про вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ч. 3 ст. 185 КК України (крадіжка), до Єдиного реєстру досудових розслідувань. 30 листопада він передав наявні в нього матеріали до органу досудового розслідування. Під час досудового розслідування було встановлено, що кримінальне правопорушення вчинив Трохименко, якому 31 грудня було оголошено про підозру.

Коли закінчується встановлений законом строк досудового розслідування у цьому провадженні?

2. Під час досудового розслідування 15 квітня підозрюваний Антонов заявив клопотання про надання йому усіх матеріалів досудового розслідування для ознайомлення. Розглянувши клопотання, слідчий виніс постанову про часткове задоволення клопотання Антонова, про що повідомив останнього 18 квітня усно по телефону. Часткова відмова у задоволенні клопотання полягала у забороні ознайомлюватися з матеріалами, в яких зафіксовані фактичні дані про протиправні діяння окремих осіб, зібрані оперативними підрозділами з дотриманням вимог Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» та допитом потерпілого Самсонова. Під час ознайомлення з матеріалами кримінального провадження підозрюваний Антонов попросив надати йому можливість вийти за межі кабінету та ксерокопіювати деякі документи. Слідчий погодився та віддав оригінали документів підозрюваному, відібравши від останнього розписку про збереження та повернення зазначених документів.

Дайте правову оцінку діям слідчого та підозрюваного.

3. До слідчого звернувся журналіст з проханням надати йому можливість бути присутнім під час проведення слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні про вбивство. Своє

прохання він мотивував тим, що хоче докладно описати перебіг розслідування резонансного кримінального правопорушення у газетній публікації. Слідчий відмовив журналісту в проханні і роз'яснив, що публікація можлива лише після набрання вироком законної сили.

Чи правильна позиція слідчого?

4. 9 липня прокурор вніс відомості про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань, а 11 липня передав наявні в нього матеріали до органу досудового розслідування. Того самого дня керівник органу досудового розслідування призначив слідчого, який здійснюватиме розслідування. Слідчий 13 липня в письмовій формі повідомив прокурора про початок досудового розслідування.

Оцініть дії сторони обвинувачення.

Література до теми

1. Гринюк В. Окремі питання повідомлення особи про підозру як початок реалізації функції обвинувачення. *Право України*. 2013. № 11. С. 120-127.
2. Жерж Н. Застосування методу психолого-криміналістичного портрета злочинця при розслідуванні окремих видів злочинів. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2015. № 1 (39). С. 79–86.
3. Івасюк І. Г. Інституту «повідомлення про підозру» нового кримінального процесуального законодавства України. Митна справа: наук.-аналіт. журн. / Одес. нац. юрид. акад.; ТЗОВ «Митна газета». Львів, 2013. № 4 (88). Ч. 2. К. 2. С. 74-79.
4. Керевич О. В. Основні напрямки взаємодії слідчих та оперативних підрозділів ОВС при оголошенні в розшук підозрюваного. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. 2014. № 12. С. 319-321.
5. Климчук М. П. Виконання доручень, як форма взаємодії слідчих та оперативних підрозділів у кримінальному провадженні. *Вісник кримінального судочинства*. 2015. № 1. С. 54-58.
6. Статіва І. І. Початковий етап досудового провадження в сучасному кримінальному процесі: український і західний контексти: Монографія. Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2012. 248 с.
7. Вакулік О. А., Азаров Ю. І. Початок досудового розслідування у кримінальному провадженні: навч. посіб. К.: «Центр учбової літератури», 2015. 184 с.

ТЕМА 9. Актуальні питання теорії і практики судових проваджень у сфері кримінальної юстиції

При вивченні теми та підготовці до заняття слід звернути увагу на публікації у науковій літературі з нижчезазначених питань, які мають дискусійні аспекти.

Підготовче судове засідання і вирішення судом питань, пов'язаних з підготовкою до судового розгляду.

Поняття, завдання і значення судового розгляду. Строки і загальний порядок судового розгляду. Незмінність складу суду. Запасний суддя. Головуючий у судовому засіданні. Безперервність судового розгляду. Загальні положення судового провадження у першій інстанції. Поняття «межі судового розгляду кримінального провадження».

Процедура судового розгляду. Відкриття судового засідання. Допит обвинуваченого, свідка, потерпілого. Особливості допиту малолітнього або неповнолітнього свідка чи потерпілого. Допит експерта в суді. Пред'явлення для впізнання. Дослідження речових доказів, документів, звуко- і відеозаписів. Консультації і роз'яснення спеціаліста. Огляд на місці. Призначення експертизи

судом. Дії суду при встановленні в судовому засіданні неосудності обвинуваченого. Закінчення з'ясування обставин та перевірки їх доказами.

Судові дебати. Останнє слово обвинуваченого. Вихід суду для ухвалення вироку. Таємниця наради суддів. Питання, що вирішуються судом при ухваленні вироку.

Ухвалення судових рішень, їх форма. Особливі порядки провадження в суді першої інстанції.

Судові рішення, які можуть бути оскаржені в апеляційному порядку, суб'єкти апеляційного провадження. Підстави для оскарження судових рішень, постановлених за наслідками спрощення судового провадження. Порядок та строки апеляційного оскарження судових рішень. Вимоги до апеляційної скарги, її структура.

Об'єкти та суб'єкти касаційного оскарження. Класифікація судових рішень, які можуть бути оскаржені у касаційному порядку. Підстави для подання касаційної скарги на судові рішення. Порядок та строки касаційного оскарження.

Поняття «нововиявлені обставини». Поняття «виключні обставини». Підстави, умови, строки та особливості перегляду судових рішень у кримінальному провадженні за нововиявленими або виключними обставинами. Особи, котрі можуть ініціювати це питання, строки та порядок поновлення провадження з цих підстав. Зміст заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами.

Практичні завдання

Розв'яжіть тести

1. Судовий розгляд при відсутності прокурора допускається лише у такому випадку:

- 1) коли розглядають провадження у формі приватного обвинувачення;
- 2) за клопотанням підсудного;
- 3) якщо прокурор є близьким родичем підсудної особи;
- 4) коли прокурор відмовився від підтримання державного обвинувачення.

2. У випадку, якщо дані судового розгляду вказують, що підсудний вчинив ще й інший злочин, щодо якого обвинувачення не висувалось:

- 1) суд виносить ухвалу, якою повідомляє прокурора про вчинення цього злочину;
- 2) суд за клопотанням підсудного виносить ухвалу, якою повідомляє прокурора про вчинення цього злочину;
- 3) прокурор просить суд розглянути нове обвинувачення;
- 4) прокурор повертає провадження на додаткове розслідування.

3. Суд може прийняти рішення про здійснення кримінального провадження у закритому судовому засіданні впродовж усього судового провадження або його окремої частини лише у випадках:

- 1) якщо обвинуваченим є неповнолітній;
- 2) якщо потерпілим є неповнолітній;
- 3) якщо обвинуваченим є душевно хворий;
- 4) якщо потерпілим є душевно хворий

4. Апеляційна скарга на ухвалу слідчого судді подається:

- 1) через суд, який ухвалив судові рішення, протягом 3 днів з дня її оголошення;
- 2) безпосередньо до суду апеляційної інстанції протягом 5 днів з дня її оголошення;
- 3) безпосередньо до суду апеляційної інстанції протягом 7 днів з дня її оголошення;
- 4) через суд, який ухвалив судові рішення, протягом 5 днів з дня її оголошення.

5. Що не належить до повноважень суду апеляційної інстанції за наслідками розгляду апеляційної скарги на вирок у кримінальному провадженні?

- 1) залишити вирок без змін;
- 2) змінити вирок;
- 3) скасувати вирок частково та повернути кримінальне провадження на додаткове розслідування;
- 4) скасувати вирок повністю та ухвалити новий вирок.

Розв'яжіть задачі

1. Законний представник виправданого Козлова у касаційному порядку оскаржив ухвалу про застосування примусових заходів виховного характеру суду першої інстанції. Суд касаційної інстанції відмовив у задоволенні скарги, мотивуючи це тим, що це судові рішення не переглядалось в апеляційному порядку.

Чи правомірні дії суду касаційної інстанції? Які судові рішення можуть бути оскаржені в касаційному порядку?

2. Суддя надав обвинуваченому Борисенку о 17 год. 30 хв. останнє слово, попрохавши бути лаконічним. Обвинувачений Борисенко заявив, що після судового розгляду він усвідомив, що уникнути відповідальності йому не вдасться, а тому хоче щиро розповісти про інші свої злочинні дії, які не були викриті слідством, показати схованку, де зберігаються речові докази, і цим пом'якшити покарання.

О 18. год. 00 хв. суд зупинив Борисенка через закінчення робочого часу, вказавши, що продовжить слухати останнє слово наступного робочого дня.

Яке призначення останнього слова? Чи можна його переривати?

Як слід діяти суду на підставі інформації, повідомленої Борисенком?

3. Слідчий Кіт, який розслідував провадження про вчинення гр-ном Орлом злочину, передбаченого ч.1 ст.185 КК України, подав апеляцію на виправдувальний вирок, вимагаючи його засудження.

Громадянин Орел подав апеляцію на цей вирок, вимагаючи виправдання з іншої підстави – відсутності події злочину, наполягаючи на своєму алібі.

Цивільний позивач Мураха у поданій апеляції вимагав визнати підсудного винним і відшкодувати завдану крадіжкою шкоду, доводячи що злочин вчинив саме Орел.

Які особи можуть подавати апеляції та у якій частині?

Чи мали вказані особи подавати апеляції?

Як має діяти місцевий та апеляційний суд?

4. До ККС ВС надійшла касаційна скарга прокурора на ухвалу Шепетівського міськрайонного суду Хмельницької обл. від 10 січня 2018 р., якою закрито кримінальне провадження та звільнено обвинуваченого Л.Д. Артемьєва від кримінальної відповідальності за ч.1 ст. 129, ч.2 ст. 162 КК України на підставі ст. 46 КК України у зв'язку з примиренням з потерпілою, та на ухвалу Хмельницького апеляційного суду від 04 березня 2018 р., якою зазначену ухвалу суду першої інстанції залишено без змін.

У касаційній скарзі прокурор ставить питання про скасування судових рішень з направленням справи на новий судовий розгляд у зв'язку з неправильним застосуванням кримінального закону. Посилається на те, що однією з умов звільнення від кримінальної

відповідальності, передбачених ст. 46 КК України, є вчинення особою злочинів вперше. Тоді як Л.Д. Артемьев у 2008 р. був засуджений за ч.1 ст. 185 КК.

Пригадайте, за яких умов можливе звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із примиренням обвинуваченого із потерпілим (ст. 46 КК України). Чи можна вважати Л.Д. Артемьева особою, яка вчинила злочин вперше?

Оцініть правосудність рішень суду першої, другої інстанції.

Яке рішення має ухвалити суд касаційної інстанції?

Література до теми

1. Бобечко Н. Р. Апеляційне та касаційне провадження у кримінальному судочинстві: правове регулювання, доктрина, практика оскарження судових рішень у кримінальному судочинстві України: монографія / Н. Р. Бобечко; за ред. проф. В. Т. Нора. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2016. 686 с.
2. Большаков Є. В. Апеляційне оскарження рішень судді, постановлених в порядку судового контролю у досудових стадіях кримінального процесу: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.09. К., 2015. 18 с.
3. Гандзюк В. П., Король В. В. Формування матеріалів кримінального провадження (кримінальної справи) судом першої інстанції. *Наше право*. 2015. № 3. С. 117–124
4. Гуртієва Л. М. Засоби збирання та перевірки доказів судом на стадії підготовчого провадження у кримінальному процесі України. *Вісник Чернівецького факультету Національного університету «Одеська юридична академія»*. 2015. Вип. 4. С. 306–314
5. Євмін А. М. Підготовка до подання касаційної скарги як початковий етап оскарження судових рішень у кримінальному провадженні. *Міжнародний юридичний вісник: збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України*. 2016. Вип. 1. С. 101–106.
6. Легких В. В. Процесуальні аспекти залучення експерта судом апеляційної інстанції у кримінальному судочинстві. *Вісник Академії адвокатури України*. 2015. Т. 12. № 3. С. 90–96.
7. Мирошніченко Ю. Проблеми судового розгляду в кримінальному провадженні: організаційно-підготовчий аспект. *Слово Національної школи суддів України*. 2013. № 4. С. 139–144.
8. Нор В., Бобечко Н. Невідповідність висновків суду першої інстанції фактичним обставинам кримінального провадження. *Вісник Львівського університету. Серія юридична*. 2015. Вип. 61. С. 452–472
9. Макаров М. А. Судовий контроль у кримінальному провадженні: монографія. К.: Центр учбової літ., 2016. 339 с.
10. Мартовицька О. В., Юхно О. О. Актуальні питання надання правової допомоги у кримінальному провадженні: монографія. Х.: Панов, 2015. 223 с.
11. Маслій О. В. Справедливість у кримінальному провадженні: монографія. Х.: Юрайт, 2015. 132 с.
12. Панасюк О. А. Повноваження суду першої інстанції на стадії судового розгляду та правило «асиметрії» оцінки допустимості доказів у кримінальному процесі. *Право і суспільство*. 2015. № 1. С. 240–248.

Рекомендована література до курсу

1. Загальна декларація прав людини ООН від 10.12.1948 року. Офіційний вісник України. 2008. № 93. Стор. 89. Ст. 3103.
2. Збірник казусів з кримінального процесуального права України: навч.-метод. посіб. уклад.: Н. О. Турман, Н. М. Савчин, І. А. Бутирська. Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. Чернівці: Рута, 2017. 79 с.
3. Дудоров О. О. Злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи (основні положення кримінально-правової характеристики) : практ. порадник; МВС України, Луган. держ. ун-т внутр. справ ім. Е.О. Дідоренка. Сєвєродонецьк: РВВ ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка, 2018. 92 с.
4. Крикунов О. В. Кримінальне провадження щодо неповнолітніх (загальні проблеми законодавства та практики його застосування). *Проблеми правового регулювання статусу неповнолітньої особи у кримінально-правовій сфері*: монографія. Луцьк: "Завжди поруч", 2021 С. 116-154.
5. Крикунов О. В. Тримання під вартою як виняткова форма обмеження права на свободу. *Проблеми забезпечення прав і свобод людини* : зб. матеріалів VIII Міжнар. наук.-практ. конф. (Луцьк, 10 груд. 2021 р.) С. 126-129.
6. Крикунов О. В. Застосування застави у кримінальному провадженні. *Проблеми забезпечення прав і свобод людини* : зб. матеріалів IX Міжнар. наук.-практ. конф. (Луцьк, 9 груд. 2022 р.) / уклад. Л. М. Джурак. Луцьк : Вежа-Друк, 2022. С63-65.
7. Крикунов О.В., Саско О.І. Критерії оцінки розумності строків кримінального провадження в законодавстві, судовій практиці, науці. *Історико-правовий часопис*. 2023. № 1 (20). С. 82-87.
8. Крикунов О. В., Саско О. І. Презумпція невинуватості у міжнародному праві та законодавстві України: проблеми правового регулювання та практики застосування. *Історико-правовий часопис: науковий журнал*/ упоряд. О. Крикунов. Луцьк: Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2018. № 1 (11). С. 118-127.
9. Крикунов О. В., Саско О. І. Історичний розвиток інституту видачі особи (екстрадиції) в Україні. *Історико-правовий часопис: науковий журнал*/ упоряд. О. Крикунов. Луцьк: Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2018. № 1 (11). С.102-109
10. Крикунов О. В., Фідря Ю. О. Судоустрійні та кримінальні процесуальні аспекти визначення слідчого судді. *Історико-правовий часопис*. 2021. № 2 (17). С 150-156.
11. Кримінальне право України: Особлива частина : підручник / за ред. В. Я. Тація, В. І. Борисова, В. І. Тютюгіна. 6-ге вид., перероб. і допов. Харків : Право, 2020. 768 с.
12. Кримінальне право України (Загальна та Особлива частини): посіб. для підгот. до зовнішнього незалежного оцінювання /відп. ред. В. І. Тютюгін. Харків: Право, 2020. 322 с.
13. Кримінальне право. Загальна частина: мультимедійний навчальний посібник. URL: http://www.naiuu.kiev.ua/books/mpn_krum_pravo_zag/Files/Leks/T4/T4_P1.html.
14. Кримінальний процес: навч. посіб. для підгот. до іспиту/ О. В. Капліна, М. О. Карпенко, В. І. Маринів та ін. Харків: Право, 2019. 298 с.
15. Кримінальний процесуальний кодекс України з постатейними матеріалами практики Європейського суду з прав людини: довідкове видання /уклад. Севрук Ю.Г., Столітній А.В., Сапін О.В. та ін. Київ: Нац. акад. прокуратури України, 2018. 924 с.
16. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар. Зразки процесуальних документів у кримінальному провадженні. Станом на 21 лютого 2020 року / За заг. ред. Лошицького М.В. К.: Видавничий дім «Професіонал», 2020. 1288 с.
17. Кримінальний процес: підручник/ Р. І. Благута, Ю. В. Гуцуляк, О. М. Дуфенюк та ін.; за заг. ред. А. Я. Хитри, Р. М. Шехавцова, В. В. Луцика. Львів: ЛьвДУВС, 2019. Ч. 2. 616 с.
18. Кримінально-процесуальна відповідальність: монографія/ Р. М. Білокінь. К.: Кафедра, 2017. 429 с.
19. Конвенція Ради Європи про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 року. Офіційний вісник України. 1998. № 32. Стор. 270.

20. Кузнецов В.В. Кримінально-права охорона громадського порядку та моральності в українському вимірі: монографія. К.:Інтерсервіс, 2012. 908 с.
21. Мальцев О. В., Саїнчин О. С., Сотула О. С. Теоретичні основи розслідування умисних вбивств: кримінально-правові, криміналістичні та психологічні аспекти. Психологічний портрет серійного вбивці: монографія. Ottawa, Ontario, Canada: Accent Graphics Communications & Publishing, 2019. 754 с.
22. Марітчак Т.М. Помилки у кваліфікації злочинів: монографія. К.:Атіка, 2004. 188 с.
23. Міжнародний пакт про громадські і політичні права ООН від 16.12.1966 року. Верховна Рада України: офіційний сайт. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_043.
24. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України /за заг. ред. О.М.Джужі, А.В.Савченка, В.В.Чернея. 2-е вид., перероб і допов. Київ: Юрінком Інтер, 2018. 1104 с.
25. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України/ за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. Вид. 11-те, переробл. та допов. Київ: ВД «Дакор», 2019. 1384 с.
26. Питання кримінального права у рішеннях Конституційного Суду України: навч. посібник / упоряд.: Л.П. Брич, О.І. Денькович, Л.В. Курило, В.С. Ясеницький; вид. друге, доп. Львів: ЛьвДУВС, 2015.
27. Корнякевич-Танасійчук Ю.В. Кримінально-правова політика України: монографія. Івано-Франківськ: Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника, 2019. 336 с.
28. Петренко В. С. Практика та рішення європейського суду з прав людини як джерело права в Україні. URL: <https://kievskisud.od.ua/press-department/all-news/1828-praktika-ta-rishennya-evropejskogo-sudu-z-prav-lyudini-yak-dzherelo-prava-v-ukrajini06.04.2019>.
29. Правові позиції Європейського суду з прав людини: аналітичний огляд /за заг. ред. О.М. Дроздова, М.С. Ковтун, В.І. Ковтуна. Х.:Видавничий буд-к «Фактор», 2018.
30. Практика застосування Верховним Судом України положень Особливої частини Кримінального кодексу України/ уклад. О.П. Горох; за заг. ред. А.А. Музики. К.: «Центр учбової літератури», 2017.
31. Практика Європейського суду з прав людини у справах фізичних та юридичних осіб проти України. URL: <https://www.echr.com.ua/rishennia-espl/>
32. Проект тексту нового Кримінального кодексу України. EUAM Ukraine: офіційний сайт. URL: <https://newcriminalcode.org.ua/criminal-code>.
33. Саско О. І. Дискусійні аспекти ефективного застосування примусових заходів виховного характеру. *Експерт: парадигми юридичних наук і державного управління*: електронне наукове видання : збірник. 2020. № 3 (9) червень. Київ : Видавництво Ліра-К, 2020. С.170-179. Наукове видання, включене до міжнародних наукометричних баз: Turkish Education Index (Турція), Polish Scholarly Bibliography (Польща), Eurasian Scientific Journal Index, ResearchBib
34. Саско О. І. Тривалий час: оціночне поняття у ст. 146 Кримінального кодексу України. *Історико-правовий часопис: науковий журнал*. Упоряд. О. Крикунов. Луцьк: Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2020. № 1 (15). С. 102-106 (Index Copernicus).
35. Саско О. І., Яртись І. О. Причини законодавчого використання оціночних понять у тексті кримінального закону. *Сучасна наука та освіта Волині*: зб мат. наук.-практ. онлайн-конференції, 20 листопада 2020 р. Луцьк: Вежа-Друк. С. 105-107.
36. Сучасні тенденції розвитку кримінальної юстиції в Україні: колективна монографія / за ред.: І.Гловюк, Н.Лащук. Львів: ПП «Видавництво «БОНА», 2021. 388 с.
37. Сотула О. С., Кияшко О. О. Посягання на життя державного чи громадського діяча: ретроспектива та компаративістика: монографія. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2020. 246 с. 70.
38. Стрельцов Є. Л., Сотула О. С., Василяка О. К. Незаконні дії щодо комерційно цінної інформації з обмеженим доступом: кримінально-правове пізнання: монографія / під заг. ред. Є. Л. Стрельцова. Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2021. 212 с.
39. Стрельцова Є. Д., Стрельцов Є. Л., Сотула О. С. Безпека життя людини: Україна та Європа (порівняльне-правове дослідження). Деліктологія: монографія/ під заг. ред. І. М. Копотуна, С. В. Петкова, Р. Polian. Куновіце, Словаччина : Академія ГУСПОЛ, 2021. Т. 3. С. 35-50.

40. Сучасні тенденції розвитку кримінальної юстиції в Україні: колективна монографія /за ред.: І. Гловюк, Н. Лашук. Львів: ПП «Видавництво «БОНА», 2021. 388 с.
41. Сухонос В. В., Білоконь Р. П. Кримінальне право України. Особлива частина. Підручник: Університетська книга. Суми. 2020. 627 с.
42. Степаненко А. С. Стандарт доказування «поза розумним сумнівом» у кримінальному провадженні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.09, Одеса, 2017. 20 с.
43. Трофименко В. М. Теоретичні та правові основи диференціації процесуальної форми у кримінальному судочинстві : монографія. Х. : ТОВ «Оберіг», 2016. 304 с.
44. Тютюгін В. І., Комаров О. Д., Рубашенко М. А. Кримінальне право України. Особлива частина: посіб. для підготовки до заліків та іспитів. Х.: Право, 2019.
45. Удалова Л. Д., Токаренко К. В. Закриття кримінального провадження: Монографія. К.: Видавничий центр «Кафедра», 2016. 168 с.
46. Узунова О.В. Значення міжнародно-правових актів, як джерел права для кримінально-процесуального законодавства України. URL: <http://www.law.journalsofznu.zp.ua/archive/visnik-2-2009/28.pdf>
47. Ус О. В. Теорія та практика кримінально-правової кваліфікації : лекції Харків : Право, 2018. 368 с.
48. Юрченко А. М. Взаємодія слідчого з оперативними підрозділами під час кримінального провадження: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення : монографія. Видавництво, 2018. 204 с.
49. Kryklyvets, D.Ye., Kerniakevych-Tanasiichuk, Yu.V., Fidria, Yu.O., Muzychuk, K.S., & Sasko, O.I. (2021). The process of pardoning those sentenced to life sentences and long terms of imprisonment as a criterion for increasing the liberality of the judicial system. *Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*, 28(2), 277-287.
50. Oleksandr Krykunov, Viktoriia Kondratishyna, Oksana Starko, Liliana Tserkunyk, Yulian Kravets. Prevention and overcoming of counteraction to the investigation of crimes committed against participants in criminal proceedings. *Cuestiones Politicas*. 2023. Vol.41 (№76). P. 901-917.

Інформаційні ресурси:

<http://www.president.gov.ua> – офіційний веб-сайт Президента України
<http://www.portal.rada.gov.ua> – офіційний веб-сайт Верховної Ради України
<http://www.kmu.gov.ua> – офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України
<http://www.mvs.gov.ua> – офіційний веб-сайт Міністерства внутрішніх справ України
<http://www.court.gov.ua/vscourt> – офіційний веб портал судової влади в Україні
<http://www.sbu.gov.ua> – офіційний веб-сайт Служби безпеки України
<http://www.gp.gov.ua> – офіційний веб-сайт Генеральної прокуратури України
<http://www.minjust.gov.ua> – офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України
<http://www.reyestr.court.gov.ua> – Єдиний реєстр судових рішень в Україні
<http://www.police.ua> – Форум працівників МВС України
www.gr.gov.ua – офіційний веб-портал Офісу Генерального прокурора
<http://www.vkka.gov.ua> – офіційний веб-сайт Вищої кваліфікаційної комісії адвокатури.
<http://www.reyestr.court.gov.ua> – Єдиний державний реєстр судових рішень
<http://www.nbu.gov.ua> – офіційний веб-сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського.
<http://www.catalogue.nplu.org> – офіційний веб-сайт Національної парламентської бібліотеки України
<http://www.echr.coe.int> – офіційний веб-сайт Європейського суду з прав людини